TEKSTVOORSTEL AANSCHERPING ZONNELADDER

Artikel 5.90 (nieuw) (voorkeursvolgorde aanleglocaties voor zonne-energie)

1. Als een omgevingsplan de aanleg van een productie-installatie voor de opwekking van elektriciteit met behulp van zonne-energie mogelijk maakt, wordt de volgende voorkeursvolgorde voor de keuze van geschikte locaties in acht genomen:
   a. op daken en gevels;
   b. op terreinen en objecten binnen bebouwd gebied;
   c. op terreinen en objecten in het landelijk gebied;
   d. op landbouw- en natuurgronden.
2. Onverminderd het eerste lid maakt een omgevingsplan de aanleg van een zonnepark op landbouwgronden niet mogelijk, tenzij:
   a. in combinatie met een substantiële agrarische functie;
   b. op landbouwgrond die op basis van bestuurlijk bindende afspraken in transitie is;
   c. het zonnepark betekenisvol bijdraagt aan de vermindering van de netcongestie of zorgt voor vergroting van een efficiënter netwerkgebruik.

Artikel 5.90a (nieuw) (ruimtelijke inpassing zonneparken)

1. Als een omgevingsplan de aanleg van een zonnepark mogelijk maakt, wordt rekening gehouden met:
   a. de gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit van gebieden of locaties waar zonneparken mogelijk zijn; en
   b. de wijze waarop deze kwaliteit behouden of blijvend versterkt kan worden.
2. In een omgevingsplan dat de aanleg van een zonnepark in het buitengebied mogelijk maakt, wordt bepaald dat:
   a. het zonnepark landschappelijk goed wordt vormgegeven en ingepast;
   b. het zonnepark na beëindiging van het gebruik wordt verwijderd; en
   c. de mate waarin de bij aanleg en gebruik van een zonnepark gerealiseerde versterking van de ruimtelijke kwaliteit na de verwijdering van dat zonnepark in stand wordt gehouden.

Artikel 5.90b (nieuw) (participatie bij de aanleg van een zonnepark)

Als een omgevingsplan de aanleg van een zonnepark mogelijk maakt, besteedt de toelichting aandacht aan:

a. de mate waarin het streven naar minimaal 50% financiële participatie voor omwonenden is gerealiseerd;
b. de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de procedurele en financiële participatie van omwonenden; en
c. een beschrijving van hoe en gedurende welke periode initiatiefnemer gewerkt heeft aan het verkrijgen van draagvlak bij de omwonenden.

TOELICHTING

Algemeen

In de gewijzigde tekst van artikel 5.90 is conform de besluitvorming in Provinciale Staten op 6 februari 2024 (PS 2023-1242) de 'aangescherpte voorkeursvolgorde zon' uit de Kamerbrief van 26 oktober 2023 (Kamerstuk 32813, nr. 1310) (link: Kamerbrief over aangescherpte voorkeursvolgorde zon | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl) expliciet overgenomen. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de in die Kamerbrief vermelde afspraak over de juridische verankering van die voorkeursvolgorde in de provinciale omgevingsverordening.

Overgangsregime lopende projecten

De Kamerbrief voorziet ook in een overgangsregime voor 'lopende' projecten: "*projecten waarvan de participatietrajecten al in een vergevorderd stadium zijn en niet (helemaal) conform de aangescherpte voorkeursvolgorde zon zijn vormgegeven, kunnen doorgang vinden*". Onder 'vergevorderd stadium' verstaan wij dat een project:

- onderdeel vormt van de afspraken uit de RES 1.0;
- de omgeving op de hoogte is van het project, omdat hierover door de initiatiefnemer, de grondeigenaar of de gemeenten is gecommuniceerd met de omwonenden;
- een participatietraject is opgestart (bijvoorbeeld met een nieuwsbrief o.i.d.); en
- een significant juridisch risico heeft op een schadeclaim richting bevoegd gezag als het project wordt stopgezet.

Of hiervan al sprake was op 19 december 2023, de datum waarop Gedeputeerde Staten de Statenbrief met de Gelderse interpretatie van de bestuurlijke afspraken tussen Rijk, IPO en VNG hebben vastgesteld, dient wat ons betreft door initiatiefnemer te worden aangetoond. Toetsing hiervan vindt plaats door het bevoegd gezag.

Artikel 5.90 (nieuwe tekst):

Lid 1 bevat de eigenlijke 'zonneladder' met de landelijk afgesproken voorkeursvolgorde voor de locatiekeuze van nieuwe installaties voor zonne-energie. Die zonneladder bevat een 'nee, tenzij'-benadering voor zonneparken op landbouw- en natuurgronden. "Deze voorkeursvolgorde houdt geen volgtijdelijkheid in. Na het verkennen van mogelijkheden voor het toepassen van zon-PV kan worden begonnen met het gelijktijdig benutten van gekozen mogelijkheden." (bron: NOVI, pag. 88).

Lid 2 heeft alleen betrekking op landbouwgronden en niet op natuurgronden. Voor natuurgronden (Natura-2000, GNN en weidevogelgebieden) geldt een beschermingsregime, waarop geen uitzondering voor zonneparken mogelijk is.

Lid 2, onderdeel a: Voor de combinatie van zonne-energie met landbouw wordt veelal de afkorting 'AgriPV' gebruikt. De onderbouwing voor wat substantieel is, ligt bij de initiatiefnemer. In ieder geval moet de hoofdfunctie van de betrokken locatie na realisatie van het zonnepark landbouw zijn en worden de betrokken percelen ook na aanleg van het zonnepark daadwerkelijk agrarisch gebruikt. Begrazing met schapen als groenbeheer valt hier bijvoorbeeld niet onder, maar teelt van gewassen onder of tussen de panelen wel.

Lid 2, onderdeel b: In de Kamerbrief van 26 oktober 2023 wordt als voorbeeld van 'transitie' genoemd: *"gronden die in de toekomst een andere bestemming krijgen zoals woon-werk-bestemming, recreatie of overgang naar natuur of gronden die minder geschikt worden voor een landbouwfunctie door verzilting, vernatting of bodemdaling. Zon-PV draagt financieel bij aan het mogelijk maken van de gebiedsgerichte opgaven voor een maximale periode (30 jaar), waarna de gebieden hun definitieve bestemming zullen krijgen."* Het gaat hier dus om gronden die daadwerkelijk een andere functie krijgen. Het zonnepark dient hier als tussenfase richting een definitief andere functie van de locatie. Locaties binnen de Groene Ontwikkelzone vallen hier (zonder nadere afspraken) niet onder, omdat het niet bij voorbaat vaststaat dat deze op termijn de functie natuur krijgen.

Lid 2, onderdeel c: Ontwikkeling of uitbreiding van bijvoorbeeld een woonwijk of bedrijventerrein waarbij netcongestie verlicht kan worden door in de buurt ook een zonnepark aan te leggen. Omdat maatwerk nodig zal zijn, is afstemming hierover tussen de initiatiefnemer en de netbeheerder nodig.

Artikel 5.90a (nieuw) (ruimtelijke inpassing zonneparken)

Als de aanleg van zonneparken mogelijk wordt gemaakt, spelen de landschappelijke en natuurlijke kernkwaliteiten en biodiversiteit een belangrijke rol. Deze ruimtelijke kwaliteiten moeten in elk geval worden behouden en bij voorkeur te worden versterkt. Meervoudig grondgebruik is belangrijk.

Artikel 5.90b (nieuw) (participatie bij de aanleg van een zonnepark)

Financiële participatie en het overigens creëren van draagvlak voor de aanleg van een zonnepark betreft geen resultaatsverplichting maar een inspanningsverplichting.